

Täysistunto

Keskiviikko 28.9.2016 klo 14.01—16.32

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.11 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on mielestäni perusteltu, koska vanhemmuuden kustannukset ohjautuvat pääosin naispuolisen työntekijän työnantajalle ja tämä aiheuttaa sen, että nuoret, synnytysikäiset naiset ajautuvat pysyvien työpaikkojen sijaan usein pätkättöihin. Tästä syystä heidän työuraansa muodostuu vanhemmuudesta johtuen aukkoja, mikä näkyy myöhemmin esimerkiksi matalampana eläketasona kuin miehillä.

Esityksen mukaan naispuolisen työntekijän perhevapaista aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattaisiin työnantajalle maksettavalla 2 500 euron kertakorvauksella, ja se hän ei ole sitten veronalaista tuloa. Uudistuksesta aiheutuvat kustannukset rahoitettaisiin työtulovakuutuksista työnantajien rahoittamalla vakuutusmaksuosuudella. Tavoite jakaa vanhemmuuden kustannuksista yrityksille aiheutuvaa rahoitusvastuuta tasaisemmin kaikkien työnantajien kesken, ja se on perusteltua.

Korvauksen saamisen edellytyksenä olisi, että työsuhde työnantajaan on kestänyt vähintään kolme kuukautta ennen äitiysrahakauden alkua ja että se perustuu vähintään vuodeksi tehtyyn työsopimukseen. Lisäksi edellytettäisiin, että työntekijän työajan on äitiys- tai adoptioäidin vanhempainrahakauden alkaessa oltava vähintään 80 prosenttia alan kokoaikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta. Vastaavasti korvausta maksettaisiin adoptioäidin työnantajalle tämän maksaessa palkkaa vanhempainrahakaudella.

Esitys perustuu hallituksen kustannuskilpailukykyä vahvistaviin toimiin. Uudistuksen tavoitteena on osaltaan tukea Suomen kilpailukykyä edistämällä naisvaltaisten yritysten työllistämistä ja kasvua. Maamme kaikista yrityksistä lähes 100 prosenttia on pieniä ja keskikokoisia eli alle 250 henkilöä työllistäviä yrityksiä. Yksityisen sektorin henkilöstöstä nämä yritykset työllistävät 65 prosenttia ja tekevät yli puolet yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta. Pk-yritysten merkitys kansantaloudelle on erittäin tärkeä.

Varsinkin pienelle yritykselle vanhemmuuden kustannukset ovat valtava rasite. Yhden vauvan on katsottu maksavan työntekijän keskimääräisestä kuukausipalkasta laskettuna äidin työnantajalle noin 17 000 euroa. Kolme keskeisintä kuluerää ovat raskaudenaikaiset sairauspoissaolot, äitiyslomalla kertyvät lomarahat sekä sairaan lapsen hoitokulut. Tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2016 vp

on katsottu olevan iso tulppa nuorten naisten työllistymiselle ja rasite naisvaltaisille aloille ja pienyrittäjille henkilökunnan palkkaamisessa.

Tämä uudistus on ollut asia, jota myös Perussuomalaiset Naiset on ajanut vuosia ja jopa vuosikymmeniä. Uudistus on oikea askel naisten tasa-arvoisempaan asemaan työmarkkinoilla ja helpotus varsinkin naisvaltaisten alojen pienyrittäjille. Suomen Yrittäjänäisten vaikuttamistyön kärkitavoitteisiin on kuluvana vuonna kuulunut vanhempainvapaakulujen tasaaminen yhteisvastuullisesti ja laajalta veropohjalta. Suomen Yrittäjien mukaan tavoite jakaa vanhemmuuden kustannuksista yrityksille aiheutuvaa rahoitusvastuuta tasaisemmin kaikkien työnantajien kesken on oikea, mutta Yrittäjät toivovat rahoituspohjaa edelleen laajennettavaksi. Maan talouden kannalta työllisyyden edistäminen on erityisen tärkeää, ja siksi kaikki tavat helpottaa yritysten toimintaedellytyksiä ovat tervetulleita.

Minua jäi askarruttamaan, että tämä uudistus ei käsittäköseni koske naisyrittäjää, joka joutuu esimerkiksi palkkaamaan sijaisen oman äitiys- tai vanhempainvapaan ajaksi. Vastaavanlainen korvaus yrittäjän vanhemmuudesta johtuviin kuluihin olisi omiaan edistämään ja rohkaisemaan nuoria naisia myös yrittäjyyteen.

Tämä hallituksen esitys käsittäisi noin 30 000 työnantajaa, ja kustannukset olisivat suunnilleen 75 miljoonaa euroa.

16.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä parannetaan naisten tasa-arvoista kohtelua, edistetään työllistymistä, ehdotetaan naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattavaksi 2 500 euron kertakorvauksella. Tämä tuki ehdotetaan maksettavaksi työnantajille, jotka maksavat työ- tai virkaehtosopimuksen taikka työsopimuksen perusteella palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana.

Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä. Se tasaa työnantajien välillä äitiyden kustannuksia, se joustavoittaa työmarkkinoita, mahdollistaa tosiasiallisen yhdenvertaisuuden työmarkkinoilla, rohkaisee työnantajia palkkaamaan lisää työvoimaa sukupuoleen katsomatta, ja tällä on hyvin painava yhteiskunnallinen intressi, sillä tämä edistää jo sanomaani yhdenvertaisuutta.

Tässä esityksessä kerrotaan tästä kertakorvauksesta, joka rahoitetaan työnantajien sairausvakuutusmaksulla, eli se ei vaikuta valtion menoihin. Mielestäni tämä esitys on juuri se, mitä Perussuomalaiset Naiset on ajanut, mitä Yrittäjänaiset on ajanut, mitä naiset ja äidit ovat aina haaveilleet ajettavaksi, ja nyt se on totta. Naisyrittäjän tyttärenä tietysti kannatan tätä erittäin paljon.

16.17 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Edelleenkin Suomessa naisen euro on noin 83 senttiä ja naisen eläke-euro vain 75 senttiä. Monissa selvityksissä on todettu, että yksi suurimmista syistä on se, että nainen viettää lastensa kanssa paljon pidempiä aikajaksoja kuin perheen isä. Osasyyn tähän problematiikkaan on se, että työnantajat eivät suosi isien vanhemmuudenvapaita, johtuen siitä että kustannukset työnantajille ovat edelleenkin niin kovat.

Näitä kustannuksia kertyy oikeastaan kolmesta asiasta. Ensinnäkin ovat raskauden aiheuttamien poissaolojen kulut, ja uskokaa tai älkää: me elämme vuotta 2016, mutta edelleenkin kukaan tässä maassa ei tiedä, kuinka paljon raskaudenaikaisista poissaoloista on sellaisia, joihin syypää tai ainakin vahva vaikutin on ollut nimenomaan raskaus. Kaikki raskaudenaikaiset poissaolot menevät yhteen pussiin, jossa on niin kausi-influenssat, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2016 vp

käden katkeamiset kuin se, että joutuu raskauspohjainvoinnin takia olemaan poissa töistä. Juuri tähän kohtaan on nyt helppo vaikuttaa, sillä eduskunnan naisverkosto on tehnyt toimenpidealoitteen, joka ei maksa mitään ja joka ei ole millään tavalla poliittinen mutta jonka avulla halutaan selvittää se, kuinka paljon aidosti raskaudesta aiheutuvia poissaoloja meillä on. Tämä vain siksi, että tulevaisuudessa, kun teemme päätöksiä, pystyisimme tekemään päätökset pohjautuen tietoon eikä luuloon, kuten tähän asti vielä tehdään.

No näitä vanhemmuuden kustannuksia aiheutuu tietysti runsaasti siltä ajalta, kun vauva on pieni. Äitiys- ja vanhempainvapaasta koituvia palkkakuluja ja lomapalkkakuluja korvataan Kelan toimesta äidin työntantajalle, mutta vain osittain. Yhteensä edelleenkin keski-vertopalkan tienaaavasta äidistä jää työntantajalle kuluja äitiys- ja vanhempainvapaan ajalta noin 7 000 euroa. Kun mukaan lasketaan vielä sairaan alle 10-vuotiaan lapsen hoitokulut, tämä kokonaispotti näistä kolmesta alueesta on yhteensä 17 570 euroa — tämä rahasumma siis keski-vertopalkkaa saavan naisen osalta, ja tämä keski-vertopalkka, jonka pohjalta laskelma on tehty, on 3 300 euroa kuukaudessa.

Suomen Yrittäjänaiset on yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa tehnyt laajan kyselyn, johon vastasi noin 1 000 yrittäjää, siitä, kuinka paljon sairaan alle 10-vuotiaan lapsen kanssa ollaan kotona. Tämän tutkimuksen ja selvityksen lopputulema oli se, että selkeä keskiarvo oli 5 päivää per lapsi. Itse kahden kohtuullisen terveen kakaran äitinä voin pitää tätä hyvin maltillisena summana ja määränä, koska kun huomioidaan kausi-influenssat, vatsataudit, rokot ja niin edelleen, 5 päivää vuodessa ei ole mitenkään ylimitoitettu arvio, mutta korostan edelleenkin: tätäkään lukua kukaan ei tarkasti tiedä, tämä on vain arvio. Ruotsissa nämä kaikki luvut ovat tarkasti selvillä, ja Ruotsissa muuten myös kaikki kulut 100-prosenttisesti työntantajalle korvataan. Se on tietysti sitten se seuraava iso tavoite.

On todella hienoa, että tässä ajassa hallitus ottaa tämän askeleen ja maksaa 2 500 euroa vauvarahaa jokaisen synnyttävän äidin työntantajalle. Tämä on mielestäni todella hieno ele tilanteessa, joka ei taloudellisesti ole helppo. Mutta meillä on olemassa esimerkkinä Ruotsin malli, josta meidän Suomessakin tulisi ottaa oppia. Ruotsissa käytäntö on siis se, että siellä kaikki nämä kulut, joista nytkin on puhuttu — niin raskauden aiheuttamat poissaolot ja äitiys- ja vanhempainvapaasta koituvat palkka- ja lomapalkkakulut kuin myös sairaan alle 10-vuotiaan lapsen hoitokulut — maksetaan yhteisvastuullisesti. Ne rahat kerätään sosiaalivakuutusmaksujen yhteydessä niin työntekijöiltä kuin työntantajiltakin. Ja uskokaa tai älkää, kaikki, niin työntantajajärjestöt kuin työntekijäjärjestöt, pitävät sitä Ruotsissa hyvin reiluna tapana. Yhdessä sen toimen kanssa, että isille on räätälöity vanhempainvapaista kolmasosa, se on myöskin saanut aikaan Ruotsissa sen, että isät pitävät vanhempainvapaista noin 25 prosenttia, mikä on varmastikin maailman huippuluku ja taitaa olla myöskin aika lähellä sitä maksimaalista lukua sen takia, että äiti on kuitenkin se, joka edelleenkin imettää vauvan. Kun sitä verrataan esimerkiksi Suomen lukuun — siihen, että Suomessa reilusti alle 10 prosenttia vanhempainvapaista on isien pitämiä — on ero huikea, ja ilman muuta haluamme tavoitella sitä samaa tilannetta täällä Suomessa, mikä Ruotsissa jo on.

Ruotsin malli tulee toimimaan hyvänä esimerkkinä jatkossa myös meille, mutta iso kiitos hallitukselle tästä 2 500 euron vauvarahasta. Lisäksi kannattaa muistaa, että meille on esitetty myöskin erilaisia malleja perhevapaiksi. Olen iloinen siitä, että SAK:n esittelemä malli on saanut kannatusta yli puoluerajojen. Se on hyvin poikkeuksellinen malli ensinnäkin siinä, että se kannustaa isiä perhevapaalle, se helpottaa perheen ja työn yhteensovittamista ja tekee nykyjärjestelmästä joustavamman, mutta ennen kaikkea se ei myöskään lisää kustannuksia nykytilanteesta, ja sen takia se malli kannattaa ottaa vakavasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2016 vp

16.24 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Juha Sipilä 8.3.2015 naistenpäivänä esitti keskustan aloitteena, että 2 500 euroa voitaisiin myöntää kertakorvauksena äidin työnantajalle. Nyt tämä hallituksen esitys on täällä salissa, ja olen siitä todella iloinen, että ollaan päästy tähän asti. Tämä on tärkeä askel oikeaan suuntaan kohti tasa-arvoisempaa Suomea.

Erinomaista tässä esityksessä on se, että tässä huomioidaan sekä biologinen että adoptioäiti, molemmat voivat sen saada. Vanhemmuuden kustannusten jakautuminen edistää selvästi tasa-arvoisempaa naisten kohtelua työelämässä, työllistymistä ja myös jopa työsuojelun pituutta. Tämä edistää pienten, erityisesti naisvaltaisten yritysten mahdollisuutta palkata uusia työntekijöitä.

Kuten tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on kuultu, niin on selvää, että meidän perhevapaajärjestelmämme ei ole enää tämän hetken mukainen, niin paljon on erilaisia perhetilanteita olemassa Suomessakin. Uudistustarpeet ovat todella selkeitä, ja tämä uudistus täytyy tehdä varmasti pidemmällä aikavälillä. Sen tavoitteena täytyy olla nimenomaan selkeys, joustavuus ja se, että erilaiset perheiden tilanteet erilaisissa kombinaatioissa otetaan huomioon aina, joten tässä meillä riittää valtavasti työtä vielä, mutta tämä on hyvä askel oikeaan suuntaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.